

KRANJ, 20. JULIJA 1963

STEVILKA 28

Bogata letina v Franciji

Lanska letina v Franciji je bila izredno bogata, letošnja pa je še enkrat boljša, kar je povzročilo hude težave v zvezi s prodajo sadja in zelenjave. Breskev, marelci, paradižnika in krompirja je toliko, da ljudje enostavno ne vedo kam z vsem. Samo v enem kraju so na primer pridelali 400 tisoč ton breskev in 120 tisoč ton marelci, kar je dvakrat več kot lani. Krompirja je vsako leto postopoma prišlo na trg vsakokrat po 3000 ton, letos pa je to število naraslo na 50 tisoč ton. Ljudje se upravičeno sprašujejo, kam s tolikim pridelkom. Z druge strani se pa zavedajo, da italijanski kmet ne pridela samo 400 tisoč ton breskev, ampak 800 tisoč ton in da vse proda v Nemčijo. Sedaj skušajo to izvesti tudi Francuzi.

Morda bo vso situacijo končno rešil izum nekega mladega francoskega strokovnjaka, učenca znanega biologa Jeana Rostanda, ki predlaga nov način konserviranja sadja s pomočjo zmrzovanja. Sadež bo izgubil do 90 odstotkov teže, okus in oblika pa bosta ostala ista.

Dolgonogi

Američan

je osvojil

Moskvo

Visok, dokaj malomarno drejen moški je preteklo nedeljo pred Leninovim mavzolejem v Moskvi pritegnil na te poglede mnogih Moskovjanov. To je bila prva posebnost ameriške filmske delegacije — Dany Kaye. Rusi niso niti najmanj motile njegove raznobarvne nogavice in števili, motile jih niso vse tiste razkošne zabave, ki so se odigrale med filmskim festivalom, skratka, Rusi so bili prevzeti. Tony Curtis je postal bolj sam zase; morda mu je tako bolj ugajalo ali pa se je bal svoje temperamentne plavolase žene, s katero se je pred kratkim poročil. Največ pozornosti in oboževanja je bil vsekakor deležen Jean Marais, čeprav je prišel v Moskvo samo kot član mednarodne žirije. Temu »nežni spole nikoli ni dal miru na cesti.« Rusom ne manjka smisla za humor, zato še edno neprestano krožijo po Moskvi šale na račun filmskega festivala.

SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI - SREČANJA Z LJUDMI

Juriši, proboji, eksplozije, zmaga, svoboda! O vsem tem bi vedel mnogo pripovedovati Fajfar. Tako so rekle med revolucijo IVANU VAMBERGERJU iz Stražišča, organizatorju, aktivistu in borcu — nosivcu spomenice 1941. Toda njegov prvi strel s pridobljeno partizansko puško je bil na vrano.

Ivan je bil med organizatorji Osvobodilne fronte in odpora v Kranju že v prvih dneh okupacije. Z zbiranjem prispevkov in pridobivanjem zaupnikov v takratni tovarni RGW (današnja Iskra) si je v tistih odločilnih časih vstaje 1941. leta pridobil tudi zaupanje za sprejem v članstvo Komunistične partije.

In tako je sededa že kmalu po kapitulaciji jugoslovanske vojske tudi on dobil orožje — puško, ki so jo prinesli na skrivaj od nekod iz Poljanske doline. Puško je skrbno skril v svojem čudnem stanovanju — v tako imenovanem čebelnjaku Blaža Krmelja na Groblju pri Orehek. Orožje je do-

Vrana je bila prva

bro poznal že iz vojske. Toda sedanja, nova partizanska puška ga je vseeno zanimala. Le kako nese?! Prav to bi bilo lahko nekoč usodno zanj. Partizan bi moral s prvim strehom zadeti sovražnika. Sicer je lahko on sam žrtev. To je Ivanu šlo po glavi in hotel je preizkusiti svojo puško. V partizalne ga niso pustili, češ, da bi potem vsa organizacija na terenu in v tovarni zaspala.

In prav v tem se mu je ponudila neka vrana. Morda konec junija ali v začetku julija 1941, ko je blizu čebelnjaka pordečila velika češnja svoje obilne sadove, je neka vrana hodila tjakaj in neprestano kričala. Nekega nedeljskega jutra Ivan ni več vzdržal. Poiskal je puško, vložil naboj, pomeril in ...

Toda namesto vrane je imel Ivan kar hitro okrog sebe polno radovalnih žensk, ki so spraševalle, kaj je bilo in kdo je streljal. Med temi so bile tudi sumljive nemškutarke. Ivan se je značelo in brž povedal, da zna pokati s papirjem in da je tako prestrašil vrano. Sicer bi bilo lahko to zanj usodno. Nemci, ki so ga že imeli na sumu, bi ga aretirali. — Tako je svojo puško preizkusil na vrani.

KARLI MARKUŠ

Drama na obali reke Vuke

Zgodilo se je pred nekaj dnevi na reki Vuki pri Vukovaru. Reka, ki je videti sicer mirna, je polna globokih tolminov in skritih vrtincev. Tistega dne je bilo hudo vroče, zato se je bilo nemogoče upirati vabljivi vodi. Desetletni Nikola je dolgo prosil očeta, da ga je ta odpeljal k reki. S seboj sta vzela psa Mokija, ki je Nikolov nerazdružljiv prijatelj. Ta korak je bil usoden za vse tri, najbolj pa za očeta Filipa.

Mali Nikol je zabredel v vodo. Nekaj časa se je igral v plitvini, potem pa je zabredel v vodo. Oče ga je opozoril na zahrbne vrtince, ki jih je ta reka polna, vendar je bilo že prepoznao. Sin je nenadoma izginil. Oče je skočil za njim, čeprav ni znal plavati. Reka, polna vrtincev in skrivenostnih tolminov, je požrla tudi njega. Psa Mokija, ki je videl, kaj se dogaja, je bistri čut znal v vodo, iz katere je s pomočjo nekega soseda, ki je medtem pritekel na kraj nesreče, rešil svojega malega gospodarja. Očeta so iskali in ga čez dolgo časa našli ležati v nekem tolminu. Bil je mrtev. Poslednjega dejanja te drame na reki Vuki pa s tem še ni bilo konec. Dobrega očeta, ki je v trenutku, ko ga je ljubezen poklicala, da reši sina, pozabil, da ne zna plavati, Nikol je nima več. Ostal je sam s svojim plemenitim »som Mokijem.«

Na Leninovi gori bodo novinarji pomendrali vso travo — Mučno vzdušje v hiši, ki je med razgovori zastražena — Z izletniške točke v gozdnatem predmestju pošilja »sedma sila« le skromna poročila — Kitajci se vozijo v treh črnih avtomobilih — Belci ostanejo belci — Razgovori visijo na nitki

Skrivnosti je vedno manj. Čeprav se sovjetska in kitajska partijska delegacija pogajata v Moskvi za zaprtimi vrati in pod tihim sporazumom popolne molčečnosti, so skrivnosti v kitajsko-sovjetskih odnosih prišle na dan v takšni obliki, da je sedaj vsebina in obseg spora popolnoma znan. Skozi rešeto je padel mit o sovjetsko-kitajskem medenem mesecu.

Gozdnato predmestje

Velika palača na Leninovi gori zgrajena v monumentalnem stilu je od 5. julija prizorišče težkih razgovorov med partijskima delegacijama komunističnih strank Sovjetske zveze in Kitajske. Ta hiša stoji v gozdnatem predelu Moskve na Leninovi gori, kjer je tudi nova moskovska univerza. Kitajci prihajajo na razgovore v treh črnih avtomobilih in vsi so si podobni kot juje jajcu. Nosijo enotno sivo kitajsko oblačilo. Vsakokrat pred začetkom razgovorov nekaj minut pred tem zastrazio straže vse do stope k hiši. Hiša stoji na precej visoki točki, od koder je mogoče opazovati reko Moskvo in mesto, ki se razteza v nižini.

Več tujih novinarjev in dopisnikov svetovno znanih listov poseda dolgočasno okoli hiše, v kateri so tako važni razgovori. Rezultati ogromnega zanimalja tujega tiska so zelo pičli. Novinarji ne zvedo ničesar o razgovorih za zidovi najbolj oblegane hiše v Moskvi. Od ranega jutra do poznega večera so leče velikih fotoaparatorov pripravljene. Fotoreporterji opremljeni z najsoobnejšimi teleobjektivi isče-

jo priložnost, da bi lahko napravili vsaj kakšen zanimiv posnetek iz hiše. Toda takšnih priložnosti je zelo malo.

Za zidovi palače

Čeprav o poteku moskovskih razgovorov ni ničesar znano, pa je politična kronika zadnjih dni potrdila, da beseda za zeleno mizo ni konj. Od trenutka, ko so na vnukovsko letališče pri Moskvi prileteli kitajski zastopniki, se je napeto vzdušje med Kitajsko in Sovjetsko zvezo še bolj poglobilo. V torem, 9. julija — tri dni po začetku pogajanj — so v Moskvi objavili uradno sporočilo najvišjega sovjetskega partijskega organa o protisosvjetskem izpadu v Pekingu, kjer so z velikimi častmi sprejeli izgnane kitajске državljanje. Drugi dan so v Pekingu objavili odgovor, v katerem so zavrnili sovjetske obtožbe in sprejem Kitajcev v Pekingu ocenili za »utrejvanje sovjetsko-kitajske enotnosti«.

Nekaj dni pozneje — 14. julija — je ves sovjetski tisk objavil odprto pismo CK KP Sovjetske zveze, v katerem pojasnjujejo vsem komunistom v ZSSR sedanji spor

med obema deželama. Odprto pismo je v bistvu odgovor na kitajske teze, ki so jih Kitajci razpečali 14. junija v Moskvi in nekaterih

Rdeči trg v Moskvi. Pogajanja tečejo precej daleč od tega trga

drugih sovjetskih mestih in kjer so Kitajci povedali svoje ugovore zoper miroljubno sožitje med narodi ter ponovili svoja stališča do vojne in miru.

Razgovori visijo na nitki

V sedanjih okoliščinah ne bo prav nič čudno, če bodo razgovori na Leninovi gori prej ali slegi pretrgani. Po ocenah tujega tiska ta dan ni več daleč. Dosedanji razgovori niso niti za las zmanjšali nasprotij. Razcep med Sovjetsko zvezo in Kitajsko je že na dlani. Tega ne prikrivajo ne na eni

Samo človek, ki se resno ukvarja s športnim ribolovom, je lahko dober predsednik ZDA.

Herbert Hoover,
blivši predsednik ZDA

Američanke porabijo največji del svojega časa za razmišljanje, kako bi potabile težko zasluzeni denar svojih mož.

Rock Hudson,
ameriški filmski igralec

Ženske so najbolj iskrene takrat, ko ne govorijo resnice.

Marcel Achar,
francoski gledališki pisec

Največja ponanjaljivost modernih kuhinj je, da v njih ni več pravib gospodinj.

Konrad Adenauer,
nemški kancler

V svetu največ svegajo pravzaprav tisti ljudje, ki nočejo nikoli ničesar svegati.

Pierre Mendes
France,
francoski politik

Politiki, ki ne znajo planati, ne bi smeli požigati mostov za seboj.

Dr. Bruno Kreisky,
avstrijski minister
za zunanjje zadeve

Nekateri se razburjajo zaradi stvari, ki jih bodo čez dvajset let tudi sami imeli.

Pablo Picasso,
španski slikar

Niso nam potrebne nobene bombe. Potrebna nam je človečnost.

Albert Schweitzer,
znanstvenik

Sožitje ni cilj, temveč metoda.

Hans Kroll, bivši zahodnonemški veleposlanik v Moskvi

Ne moremo razmišljati o usodi Evrope brez Velike Britanije. To pomeni, da bomo v prihodnosti morali najti rešitev britanskega problema.

Coude de Merville,
francoski zunanjji minister

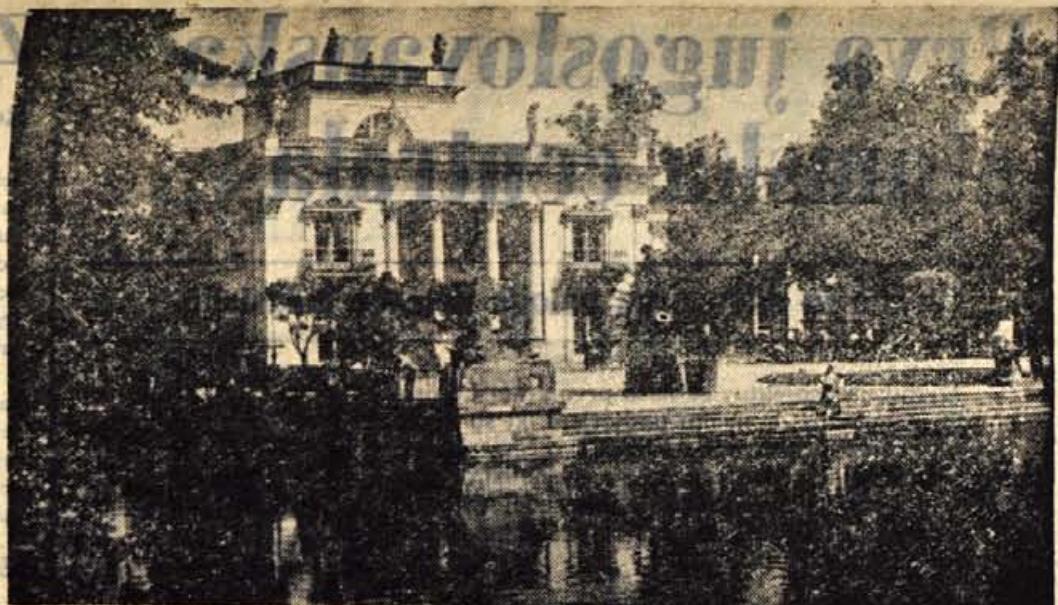
GLOBUS

Jezni kancler

KONRAD ADENAUER, zahodnonemški kancler, ki bo jeseni prepustil svoj položaj svojemu nasledniku, se je maščeval nad socialnimi demokrati, ki jih je Kennedy ob zadnjem obisku v Bonnu večkrat pohvalil. V pogovoru z ameriškim predsednikom je Adenauer dejal, da še vedno nima zaupanja v socialnodemokratsko stranko. Za dokaz je vzel razpravo v Bundestagu, kjer so socialdemokrati glasovali proti izdatkom za obrambo. Ob koncu berlinskega obiska je postal Adenauer svojega zunanjega ministra Schröderja k ameriškemu zunanjemu ministru Rusku naj bi ta poskrbel, da se berlinski župan Willy Brandt ne bi posredel v Kennedyjev avtomobil in se z njim odpeljal na letališče. Za spremljevalca se je ponudil kancler. Willy Brandt je tako moral na letališče v svojem avtomobilu.

Krakov ni gnezdo

Krakov ni Varšava, z svojo bahavostjo in učobjem. Na sliki Izletniški dvorec v okolici Varšave

Krakov — univerzitetno mesto, stara prestolica poljskih kraljev. Po vtisu razbitosti, razložnosti, ki ga zapusti v nas Varšava s svojimi širokimi avenijami, s pravo panonsko bahavostjo v prostoru se zdi Krakov kot gnezdo, iz katerega kuka nešteto patiniranih streh zvonikov, krog njih mozaik najrazličnejših arhitekturnih lepot, ki jih tu in tam zakrivajo čudoviti krakovski parki — »planti«; zdi se, da si vse to že nekje videl, da je spomin vrnil zavesti neko davno doživetje. Vse je tako zelo domače — pa je vendarle to poljski Krakov.

Na vavelskem bribu

Z vavelskega hriba, ki ga z ene strani loči od mesta Visla, že stoletja bdi nad mestom mogočni, v svojih osnovah srednjeveški grad, ki so mu dali dokončno arhitekturno podobo veliki duhovi renesanse. Vavelski grad — vse do 16. sto., rezidenca poljskih kraljev, je danes to gotovo najdragocenješi in med najzanimivejšimi muzeji na Poljskem. V nepreglednem številu soban in kabinetov lahko obiskovavec občuduje mojstrovine arhitekture, slikarstva in kiparstva velikih duhov preteklih dob. Nadyse zanimiva je dvorana imenovana »Pod glavami«, kjer je v vsaki kaseti prelepega renesančnega stropa izrezljana glava (vsega jih je štirideset); to so obrazi različnih osebnosti iz tistega časa. Ob stenah soban visijo tapete, med njimi tudi tapeta, napravljena po predlogi velikega holandskega slikarja Rembrandta. Tesno ob gradu kipijo v nebo zelene strehe stare kraljevske katedrale, njena zgodovina sega daleč nazaj v 14. stoletje. Ta je bila v preteklosti priozriše kronanja poljskih kraljev, pod njenim plaščem so dobili tudi svoj poslednji mir. V prizemlju katedrale počivajo tudi telesni ostanki duhovnih sobesednikov kraljev, največja poljska pesnika Adam Mickiewicz in Juliusz Słowacki.

Marijanska cerkev je gotovo med najlepšimi spomeniki gotske arhitekture na Poljskem. Svetloba prihaja skozi originalna poslikana gotska okna tako tiko in nevsišivo, da ne zmoti miru, ki ga izzareva vsak kot tega mogočnega prostorskoga telesa. Za cerkvijo trg, kjer vse dneve ponujajo cvetličarke iz krakovskega predmestja mimoidočim šopke pisane cvetja.

Druga univerzitetna hiša

Krakov je drugo srednjevropsko univerzitetno mesto, svojo prvo univerzo je dobito že v sredi 14. stoletja. Tudi potem, ko je Varšava postala prestolica poljske države, je ostal Krakov žarišče poljskega kulturnega življenja. V 19. stol. je predstavljal zbiralnišče ne le pojške, temveč velikega dela slovanske intelligence. Ta stari pomen je ohranilo mesto prav do današnjih dni. V onem delu, kjer se skoraj druga ob drugi vrstijo univerzitetne hiše, čutiš kot pred toliko stoletji utrip študentskega življenja; na klopeh v parku sedijo v skupinah, vneto razpravljajo, se smejejo, tam spet nedeljsko oblečena žrtev nemirno prelistava zapiske, v želji da v zadnjih trenutkih posrka vase, kar je morda ostalo še v megli, na vratih se pojavi skupina »zmagovavcev«; nasmejani obrazi, čestitke, stisk rok, ploha vprašanj, zmedeni odgovori — večno ista pesem.

Rudnik soli

Ne smemo s Pojskega, dokler ne vidimo Viličke — najstarejšega evropsko znanega rudnika soli, tako nas prepričujejo poljski kolegi. Vljudno molčimo, na tihem pa trmoglavimo, da je poljska Vilička v primeri z našo Postojno najbrž pravi nič; čas hiti, mi pa si želimo videti še toliko zanimivejših stvari. Pa smo se le — z rahlo nejevoljo v srcu — podredili želji gostiteljev, ni nam žal. Dobrih 14 km južno od Krakova leži Vilička — mesto, kjer že tisoč let rijejo pod zemljo poljski rudarji. Izpraznjeni rovi, od koder so v teku stoletij vozili, bolje nosili rudarji ljudem sol, imajo zdaj podobo pravega podzemskoga gradu, ki so mu do svojevrstne lepote pomagali razen narave tudi rudarji, preprosti ljudski umetniki. Vilička predstavlja danes labirint dvoran, katerih stene krasijo čudovite plastike in reliefi, izklesani iz solne rude. Tako je rudar, samonikli ljudski kipar vnesel v ta podzemski svet košček zemeljskega življenja.

Na kmetih

Končno še kaj o glavnem cilju našega potovanja; spoznati življenje poljske vasi, poljskega kmeta, to je naš namen. Že opazovanja z vlaka, nato ogled bogate muzejske zbirke, (okrog 25.000 predmetov), ki so jih zbrali varšavski strokovnjaki v povojnih letih (stara etnografska zbirka je bila z Varšavo vred v celoti uničena), nas prepriča, da je ljudska kultura na Poljskem še močno živa. Se bolj nas tem prepriča neposreden stik z vasio. Zdi se, da Poljaki s spomeniškim varstvom na vasi nimajo kaj početi. Stavbe so po večini vse lesene, le tu in tam vsiljivo izstopa dom ali skupina domov, zidanih iz žgane ilovice. Skromne, skoraj kočam podobne hiše s slammatičnimi strelami krasijo ponekad na zunanjji strani bele apnene črte med deskami, drugod so stene pobarvane z močno nebesno modro barvo. Večji vti napravijo na nas zgradbe v gorskih naseljih pod Tatrami. Leseni domovi z visokimi strimiimi strehami, kritimi s skodelami vzbujajo vti pagod. Zanimivo je, da so nove planinske zgradbe, namenjene turistom (izvzemši Zakopane, ki jih je turizem do kraja zmiličil), postavljene zares v duhu, ki ga narekuje naravno okolje in domača, kmečka stavbna tradicija. Bolj kot z zunanjimi strani navduši poljski dom v svoji notranjosti. Ureditve hiše — glavnega bivališčnega prostora daje vti, da se poljski kmet boriti proti vsaki navlaki, prineseni z mesta; postelja, prekrita z doma stkanimi odejami, čudovith barv in vzorcev, na njej skladovnica blazin, stene, okrašene zgoraj krog in krog z bordurami raznobarnih papirnatih »vicinajk« (v najrazličnejših motivih zrezen papir), nekakšen lampion iz slame in papirnatih rož, od katerega so po vsej površini stropa speljani živobravni papirnati trakovi, majhna poslikana skrinja, nad njo sklednik z domačo lončeno posodo prikupnih oblik in izbranega slikarskega okrasja, v levem kotu ob vratih ognjišče, s kamnom in pečjo — to je slika kmečke hiše za Mazovskem polju. V območju Krakova navdušijo hiše s stenskimi slikarjami rastlinskih motivov, ki jih srečujemo tudi na poslikanih skrinjah, motivi, ki so na moč podobni našim gorenjskim. V gorskih vaseh pod Tatrami srečujemo pastirje, stare in mlade, oblecene v starci domaci noši, lepo vezeni belih hlačah iz domačega suknja, ki jih vežejo moški sami, z bakrenimi sponkami na srajcah; v nedeljo si tudi ženske običejno v starci domača praznična oblačila. Pojska ljudska noša je izredno bogata, skoraj vsaka vas poznava svojo variante. Harmonija barv, tlanih raševinastih krilih, skoraj filigranske vezanine platenih sreč, jantarjev in koralni nakit, ženska pokriva na najrazličnejših oblik in okrasja razdevojajo velik estetski čut preprostega poljskega cloveka.

ANKA NOVAK

Prva jugoslovanska atomská centrala

Velika in odgovorna naloga domače industrije

Izgradnja projektov za našo prvo atomsko centralo je zaupana domaćim podjetjem, ki so že začela s prvimi pripravami za izpeljavo te zapletene naloge. Skupaj s podjetji, ki so specializirana za to delo, bodo pri izdelavi projektov sodelovali tudi naši atomski inštituti, ki se s to problematiko že intenzivno ukvarjajo.

Strokovnjaki pričakujejo, da bodo že letos lahko postavili trdne organizacijske osnove, ki bodo ustrezale našim potrebam za izgradnjo prve atomske centrale v Jugoslaviji.

Centrala bo imela nuklearni reaktor na prirodni uran s plinskim hlajenjem in moderiranim grafitom.

Poskusni pomen

Predvideno je, da naj bi prva atomska centrala ne imela predvsem energetski poskusni pomen, ki ne bi bilo tre-

ba pokrivati energetskih primanjkljajev. Predstavlja bo le uvod v stalno izgradnjo nuklearnih elektrarn v naši državi.

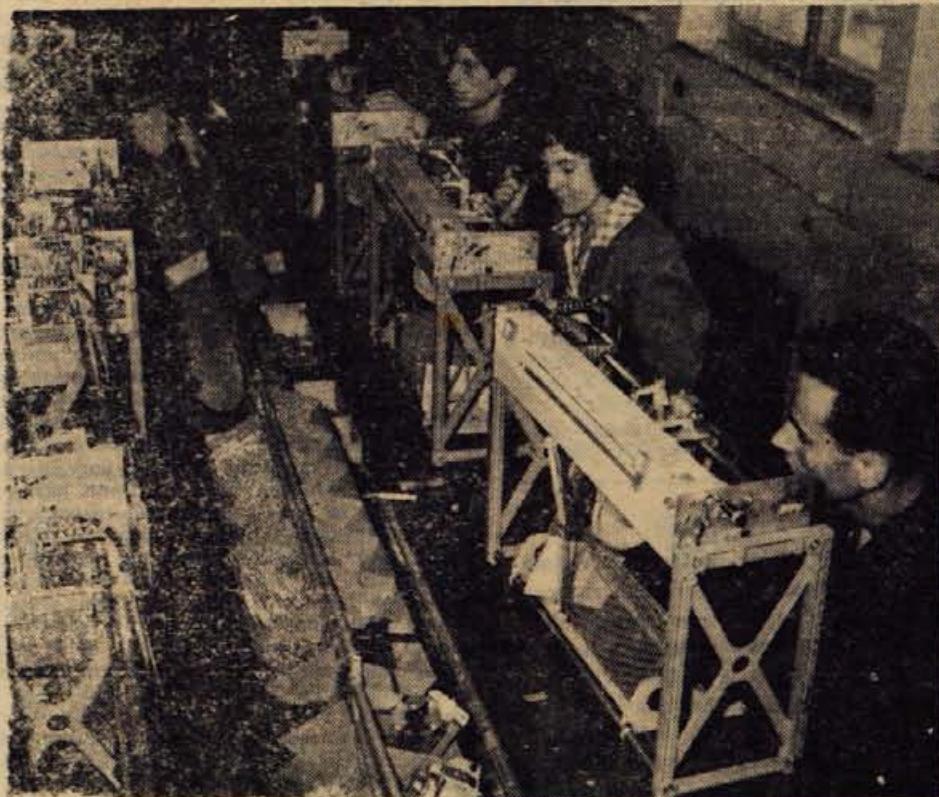
Pri raziskovalnih nalogah sodeluje večje število tovarn in projektantskih organizacij. Videti doprinos pri reševanju te naloge bo tudi delo pred kratkim ustanovljenega združenja za nuklearno opremo v Zagrebu, v katerega so včlanjena podjetja »Rade Končare in tovarna parnih kotlov v Žitnaku, »Jugoturbina«, »Djuro Djaković« in drugi. Posebno

važna bo vloga podjetij pri raziskavi tehnologije materiala, predvsem še uranskih goriv.

Brez dosedanjih izkušenj

Osvajanje instrumentacije in regulacije za prvo nuklearno centralo zastavlja pred našo industrijo precejšnje zahteve. Obstajajo namreč mnogi tipi domačih naprav, a vsak posamezni instrument je treba projektirati in zgraditi z lastnimi močmi, brez opore v prejšnjih izkušnjah. Ker je od regulacije odvisna varnost naprav, je ta še prav posebno občutljiv in zapletena.

Naša elektronska industrija preciznih instrumentov že proučuje tehnologijo in konstrukcijo merilnih naprav, da bi dosegla začelen tehnični nivo.

Popolnoma nov izdelek naše industrije so igralne skrinjice, ki so jih začeli izdelovati v obratu »Iskre« v Pržanju, za predvajanje gramofonskih plošč. Podjetje je ta izdelek razvilo samostojno. Skrinjica je prirejena za 50 gramofonskih plošč. Avtomat lahko predvaja enokanalne in dvokanalne plošče, in sicer posnetke z obeh strani. Proizvodnja glasbenih skrinjic bo v glavnem usmerjena na izvoz. Že letos jih bo podjetje izvozilo v Zahodno Nemčijo okoli 7.000. Nekaj sto avtomatov pa bodo prodali tudi domaćim kupcem. V prihodnjem letu nameravajo proizvodnjo še povečati. Za zdaj uporabljajo pri izdelovanju glasbenih skrinjic pretežno domaći material, uvažati pa morajo še strojčke in igralne glavice. Na sliki: oddelek, ki izdeluje igralne avtomate.

ZANIMIVOSTI

Robot rezervira letalske karte

Delo uslužbenca pri okencu aerotransporta v Montrealu ni težko. Če želi zvedeti, je prosta kakšna karta za let od Montréala do Londona, mora samo pritisniti na gumb in obvestilo dobi v nekaj sekundah. Obvestila lahko dobi za obdobje do 20 tednov vnaprej. Ta izredni robot – sistem uporablja v ZDA že dalj časa, nedavno tega pa so ga povezali s službami aerotransporta v Frankfurtu, Düsseldorfu, Rimu, Zürichu in Montréalu.

Robot dela tako, da beleži vsako rezervacijo in tako razpolaga s podatki, katera mesta so zasedena in katera prosta. Kjerkoli so povezani s tem robotom, lahko v kateremkoli času dobe potrebno obvestilo. V eni sami urje je zmožen odgovoriti tudi na 70 tisoč vprašanj. Odgovarja z besedicama »da« in »ne«.

Elektronsko uho

Dva ameriška znanstvenika sta konstruirala elektronsko uho, ki je podarilo sluh ženi, ki je bila od rojstva gluha. Upata, da bosta aparat izpopolnila in vrnila sluh mnogim, ki jim ni mogoče pomagati z navadnimi pomočki za gluheneme. Elektronsko napravo so vsadili v lobanje devetih bolnikov, ki so po operaciji lahko znali zvok.

Umetno uho je težko 55 gramov in bolniku ne povzroča neprijetnosti. Mikrofon, ki je namščen zunaj, sprejema zvok, vgrajeni aparat pa spodbuja slušni živec, ki v možgane prenaša zabeleženi zvok.

Konstruktorji te naprave menijo, da bo naslednje uho, ki ga bodo izdelali, še tanjše in da ga bo mogoče vložiti pod kožo, ne da bi ga bilo treba vtisniti v lobano.

Most — predor prek oceana

Prihodnje leta bodo v nekem zalivu na Atlantski obali Združenih držav Amerike dogradili pravi tehnični čudež. Gre za most, ki bo dolg okoli 1600 metrov. Ta edinstvena in nenavadna gradnja bo imela vrsto stebrov, mostov, nadvozov in predorov, pritrjenih na štiri umetne otoke. V dno morja so vkopani stebri iz armiranega betona, ki bodo nosili šake mosta. V most so vgradili predore na dnu morja zaradi tega, da prekoceanske ladje ne bi plule skozi most, katerega posamezne dele bo mogoče odpirati.

Teorija 142-letnii

Vaški kovač iz Šahruda v severovzhodnem Iranu je verjetno najstarejši človek na svetu. Ima namreč 142 let. Za razliko od večine stolninkov, ki svojo starost pripisujejo vzdržnemu življenju, posebnemu načinu prehrane in podobno, ima Mohamed svojo teorijo: trdi, da je njegovo dolgo življenje posledica srečnega življenja v zakonu. Mohamed je bil trikrat oženjen in je preživel vse tri žene in 13 izmed 15 otrok. Trenutno je neoženjen – vdovec, vendar si je že izbral mlado dekle iz svoje vasi. Sedaj čaka le še na pristanek edinega preživelega sina.

Klub mladih astronautov

V Leningradu imajo klub mladih astronautov, ki je prvi te vrste na svetu. Otroci so ga ustanovili 12. aprila 1961, na dan, ko so poslali v vesolje Jurija Gagarina. Klub je imel sprva 300 članov – dijakov med 15 in 17 leti, sedaj so njihovo število zmanjšali na 100. Razen medicinske selekcije klub zahteva še brezkompromisno disciplino, odličen uspeh pri učenju in stalni fizični trening.

Deset najboljših članov je že letelo z reaktivnimi letali, skakalo s padali in treniralo na raznih napravah ter bivalo v pogojih vesoljskega poleta. Razen tega obvladajo radiotehniko in se spoznavajo z astronomijo, vesoljsko medicino in astronautiko.

Pred kratkim jih je glavni maršal avijacije SZ Aleksander Novikov predal spričevala mladih kozmonavtov.

**Nevaren ropar ima v šahu
celo Jelovico**

Medved ni svetnik

Kmetje o medvedu na Jelovici govorijo s takšnim strahom, kot so govorili nekoč naši predniki o Turkih — Zaradi medveda ne bo prišlo do kmečkega upora — V dveh letih je zver pobila okoli 30 glav živine

Roparjevo poreklo

Vasi pod Jelovico gloda posebna skrb. Kmetje se ponoči v spanju premetavajo, podnevi pa ne morejo mirno delati. S planine prihajajo boleče novice. Na kmetijah o njih govorijo s takšnim strahom, kot so nekoč naši predniki govorili o Turkih. Kmetje so se proti turškim vpadom borili s kropom in z noži, proti zveri, ki so jo videli le nekateri, pa ne morejo uporabiti ne enega in ne drugega.

Zaradi medveda, ki se že tri leta klati po gozdovih Jelovice, Pokljuke in Bohinjskega ko-

ta, verjetno ne bo prišlo do kmečkega upora. Toda kmečki glasovi so zaradi tega zelo razburjeni. Hudujejo se nad lovci in jih zmerjajo, češ da niso vredni počenega groša. Medved jim dela sive lase, lovcom pa sramoto. Toda medved ni slon. Če bi bil na Jelovici slon, bi na njej najbrž mrgolelo lovcem. Vsakdo bi hotel imeti za trofejo dragoceno slonovo kost. Medved pa takšne kosti nima. Zato sta na Jelovici v družbi največ dva lovca, ki preganjata medveda.

Vol brez trebuha

Medved, ki je že dve leti kralj zveri na Jelovici, ni »svetnik«. Vsako leto pokolje na pašnih več goved v voličkov. Njegov plen obliže na »bojnom polju«, sam pa se zadovolji s tem, da žrtvam iztrga drobovje in se napije vroče krvi. Kmetom prepriča posmrtné ostanke in pogrebne stroške.

V lovski praktiki ima medved z Jelovice svojo stalno rubriko in časopisi pišejo o njem vsaj enkrat na leto. Za lovski priročnik so sestavili že nadrobno življenjepis te čudne zveri, ki je pred tremi leti vpričo jezerske obmejne straže prestopila državno mejo in takrat zašla v naše gozdove kot prvorosten in spretan zločinec. Medved se polovico leta skriva in napada čredu goved, polovico leta pa prespi. Ob spanec ga ne morejo spraviti niti naši lovci! Triletno preganjanje divje živali, ki je do sedaj pobila po površu zbranih podatkih čez trideset glav goveda, številne zasede in organizirani pohodi po medvedovih stopinjah, gorenjskim lovcom ni dal nobenih izkušenj. Medved je še vedno medved, ropar in predren zločinec, ki ne skriva svojih prstnih odtisov pri številnih umorilih. In kot je rekel neki Bohinjec: »Ta medved ne bo umrl od lovčeve krogle, počil bo od smeha ali pa umrl od starosti.«

Telica vpije na pomoč

Po dolgem zimskem spanju o medvedu letos dolgo ni bilo nič slišati. Lovci na Jelovici so se že hvalili, da pozrešen in grd kosmatinec ne upa priti iz svojega briša. Isto noč, ko so se v lovski koči lovci pogovarjali o zveri, je pretkana žival napravila svoj prvi obisk na Zgoški planini, nekaj sto metrov vstran od lovsko koče. Prizorisce pokola je bilo še drug dan vse krvavo. V noči od torka na sredo so v mali vrtači našli ubitega dveletnega volička, last Matevža Kolničarja iz Spodnje Lipnice, in ranjeno Muhočevico telico iz Kamne gorice. Medved je tristo kilogramov težkemu volu iztrgal drobovino, izpil kri in ga pustil, telico pa obgrizeno in razmrcvarjeno pustil še nekaj ur pri življenju.

Oskrbnica koče na Zgoški ravni je ponoči slišala glasove živine. Ob prvem svitanju zjutraj je Jože Berce odšel proti staji in v nej našel preplašeno živino, ki se je od strahu stiskala v hlevu. Stekel je v kočo po puško in preiskal vso bližnjo okolico. V grapi nedaleč od staje je najprej našel dva repa, pozneje pa še obe žrtvi roparskega napada. Na istem kraju je medved lansko leto streljal dva mlada vola. Medved po običaju vedno obračuna najprej z živaljo, ki ima za vratom zvonec. Tudi tokrat ni bilo drugače. Mladi vol je imel okoli vraka obesen pastirske zvonce.

id prejšnjih generacij? Nekateri menijo, da je danes mladina prej zrela in prej samostojna. V večini so prepuščeni sami sebi in žive v glavnem na ulici.

Drugi pa menijo, da dogodek na tem trgu niti ni tako straten. Vsako leto 14. julija — ko Francija slavi narodni praznik — se dogajajo podobne stvari.

Janez Verkelj in Tone Lušina sta neustrašna lovca. Medveda se ne bojita na tleh

Zvonec odnesejo v dolino

V kmečkih hišah je običaj, da za izgubami pri živini zelo žalujejo. Matevž Kolničar, ki so mu po sinu poslali zvonec in jermen pobile živali, je kmet in pol. Na lepem svetu ima hišo, in ker je sam zaradi invalidnosti nezmožen za delo, razmišlja tem več o medvedu. Venomer, pri vsakem drugem stavku ponovi misel: »Prekleto, da je moral zgrabiti prav mojega vola!« V tej misli ni toliko zaskrbljenosti zaradi denarne izgube kot stare, podedovane kmečke skrbi, da nesreča pri živini pomeni za kmeta sedem suhih let. K temu razmišljanju običajno na koncu še vedno glasno pristavi: »Ta žival je od hudiča!«

Dva lovca na straži

Naslednja noč po velikem pokolu na Jelovici ni bila mirna. Dva lovca — Tone Lušina iz Dražgoš in Janez Vertelj iz Radovljice sta sklenila, da bosta zver čakala v zasedi. Na Povšinovi planini, kjer se pase prav tako precej goveda, sta si uredila svoj bivak pod milim nebom. Običaj je, da lovci pred medvedom splezajo na smreke, da bi odstranili vsak vonj po človeku. Znano je, da medved že s precejsjeno razdalje zavoha človeka. Dva lovca pa sta ostala kar na tleh in izmenično čakala nočnega ročarja.

Deset minut pred pol drugo uro ponoči, ko se je lovec Tone že pripravljal, da bi počasi zbudil svojega lovskoga tovariša za stražo, je nastalo na Povšinovi planini cudno vzdusje. Krave, ki so se nekatere do takrat še pasle, druge pa ležale v globeli, so se sesule v trop kot toča. V velikem strahu so tekale. Za njimi se je valil sirok in plečat medved. Lovcema je prišel pod puško. Kljub precejsjni temi sta ga videla. Ustrelila sta širikrat. Žival se je obrnila, se na nogah zasukala in tekla dalje. Zaradi noči pa noben strel ni zadel v živo. Medved je odnesel celo kožo. Sledovi so zjutraj pokazali, da je medved prišel po svoj plen.

Zjutraj smo na Jelovici zvedeli tudi, da je medved tisto noč, od srede na četrtek, pol ure pred polnočjo napadel tudi goveda pri Ribnici planini. Zgrabil je telico in jo začel obdelovati. Pastir ga je pregnal s psom.

Ribnska planina je od Povšinove planine oddaljena poldrugo uro dobre hoje. Medved torej v eni noči prehodi veliko sveta.

ZDRAVKO TOMAZEI

Radijski spored

OD 20. JULIJA DO 26. JULIJA

Poročila poslušajte vsak dan ob 4.05, 5.05, 6.00, 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 20. julija

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji
8.35 Zabavni ansambl in orkestri madžarskega radija
8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
9.10 Deset pianistov iz desetih dežel
10.15 Pojoz zabavni zbori
10.28 Partitura v h-molu
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti — Jože Kregar: Pouk iz letosnje zime glede sadnih in okrasnih rastlin
12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
13.30 Plošča v ploščo
14.05 Jugoslovanski operni pevci v Verdijevih operah

DRUGI PROGRAM
19.05 Moč usode — opera
22.15 Jazz na koncertnem odru

NEDELJA — 21. julija

8.00 Mladinska radijska igra 20.30 Davinja — orkester RTV Ljubljana
8.38 Iz bogate zakladnice Emila Adamicata
9.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.
10.00 Se pomnite, tovarisi...
10.30 Pisano nedeljsko glasbeno dopoldne
11.30 Nedeljska reportaža
11.50 Tisoč pisanih takrov za dober tek
12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.
13.30 Za našo vas
14.00 Koncert pri vas doma
14.15 Operni koncert
15.15 Tri krat pet
15.30 Danes dopoldne
19.05 Mali koncert zabavne glasbe
20.00 »V sonce bo hosta zapela« literarna oddaja

PONEDELJEK — 22. julija

5.00 Za naš praznik
8.00 Listi iz vaške kronike
8.30 Pesmi mladine
9.05 Orkester RTV Ljubljana in solisti
9.45 Revija naših pevcev zabavne glasbe
10.40 Svobodna zemlja — kantata
11.00 Mladi ob tabornem ognju
11.45 Melodije
12.05 Zapojimo in zaplesimo...
12.45 Pojete strune

13.30 Kaj so izvajali na mitingu in na koncertu
14.00 Čestitke ob dnevi vstaje
15.15 Zabavna glasba
15.40 Slovo brigadirke
16.00 Kočevje pred praznikom
16.20 Z veselimi zvoki ob radijskem sprejemniku
17.05 Borec in skladatelj
17.35 Bilečanka — uvertura
17.50 Godala na tipke

18.00 Tri dni na Bledu
19.05 Mali koncert zabavne glasbe
20.00 Partizansko gledališče
21.05 Skupni program JRT
22.15 Skupni program JRT

TOREK — 23. julija

8.05 Dva prizora iz Veronike Deseniške
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
15.15 Zabavna glasba
15.30 Iz baleta Romeo in Julija
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Gremo v kino
17.50 Violinistka Nousha Doina
18.00 Aktualnosti doma in svetu
18.10 Skladbice za kratki čas
18.45 Novo v znanosti
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Po domače...
20.20 Tajno lovsko društvo
21.00 Za konec tedna — ples
22.15 Oddaja za naše izseljenice
23.05 Zaplešimo na valu 327,1

DRUGI PROGRAM
19.05 Moč usode — opera
22.15 Jazz na koncertnem odru

SREDA — 24. julija

8.05 Opera in balet
8.55 Otroške razglednice
9.10 Glasbena oddaja za cincibane
9.25 Popevke v sredo dopoldne
10.15 Miniature za violinino
10.30 Človek in združje
10.40 Slovenske narodne pesmi
22.15 Skupni program JRT
23.05 Melodije v noči

DRUGI PROGRAM
12.00 Nedeljski koncert ob dvanaestih
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Domači napevi izpod Šar planine
23.35 Med skladbami Pavleta Merkurja

14.00 Popoldne ob zabavni glasbi
14.30 Sodobni izvajavci
15.15 V nedeljo zvečer
20.00 Sto let popevke
20.45 Pisan spored zabavne glasbe
22.15 Komornoglasbena sojaza jugoslovanske glasbe

CETRTEK — 25. julija

8.05 Divertimento za klavir
12.25 Domači napevi izpod Pohorja
8.25 Zveneče kaskade
8.55 Počitniško popotovanje od strani do strani
14.05 Iz jugoslovenskih oper
15.15 Zabavna glasba
15.40 Slovo brigadirke
16.00 Kočevje pred praznikom
16.20 Z veselimi zvoki ob radijskem sprejemniku
17.05 Borec in skladatelj
17.35 Bilečanka — uvertura
17.50 Godala na tipke

12.25 Domači napevi izpod Pohorja
14.05 Iz jugoslovenskih oper
15.15 Zabavna glasba
15.35 Novo v naši diskoteki
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Sovjetski violinisti
18.00 Aktualnosti doma in svetu
18.10 Turistična oddaja
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov

NEDELJA — 21. julija

8.05 Zaplešimo v praznični večer
DRUGI PROGRAM
19.05 Simfonija — Vojna in mir
20.45 Zabavni kaleidoskop

18.00 V terek na svidenje
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Koncert po željah poslušavcev
18.00 Aktualnosti doma in svetu
18.10 Planinska oddaja
18.45 S knjižnega trga
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Zabavna orkestra
20.20 Radijska igra
10.35 Naš podlistek
21.12 Serenadni večer
10.55 Vsak dan nova popevka
22.15 Skupni program JRT
23.05 Če želite — zaplesite

20.45 Kvintet George Shearing z godali
21.00 Literarni večer
21.40 Tri skladbe Primoža Ramovša
22.15 Skupni program JRT
23.05 Četr ure s pevko Lolo Novakovič
23.20 Skupni program JRT

DRUGI PROGRAM
19.05 Koncertne arije
19.35 Igra zabavn orkester RTV Ljubljana
20.00 Dva sodobna madžarska avtorja
20.45 Odmevi iz Venezuela
21.00 Melodije po pošti

PETEK — 26. julija

8.05 »Občutki«
8.30 Zabavni orkester Bob Moore
8.55 Pionirski tehnik
9.25 Petkovo koncertino dopoldne
10.15 Zabavni zbori
10.35 Naš podlistek
10.55 Vsak dan nova popevka
11.00 Pozor, nimaš prednosti
12.05 Zabavna glasba
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Domači napevi za prijetno opoldne
12.40 Dva prizora iz opere Orfej in Eridika
13.30 Za razvedrilo in oddih
14.05 Od Volariča do Osterca
14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
20.45 Iz švedske komorne glasbe
21.05 Skupni program JRT

DRUGI PROGRAM
19.05 S tujih opernih odrov
20.15 Petnajst minut z orkestrom Bill Davis
20.45 Iz švedske komorne glasbe
21.05 Skupni program JRT

SRDIČ — 27. julija

8.05 Opera in balet
8.55 Otroške razglednice
9.10 Glasbena oddaja za cincibane
9.25 Popevke v sredo dopoldne
10.15 Miniature za violinino
10.30 Človek in združje
10.40 Slovenske narodne pesmi
22.15 Literarni nokturno
23.05 Pojeta Olga Nikolič in Ludo Gatica

DRUGI PROGRAM
12.00 Nedeljski koncert ob dvanaestih
12.15 Kmetijski nasveti
12.25 Domači napevi izpod Šar planine
23.35 Sonata za violo in klavir
23.45 Med skladbami Pavleta Merkurja

televizija

SOBOTA — 20. julija
Evrovizija
14.00 Tekmovanje v atletiki
19.30 Zagrebška kronika
RTV Beograd
22.15 Poročila

PONEDELJEK — 22. julija
RTV Ljubljana
20.45 »Na svoji zemlji« — slovenski umetniški film
RTV Zagreb
21.45 Po Jugoslaviji
RTV Beograd
22.15 Poročila

CETRTEK — 25. julija
RTV Zagreb
19.30 »Jadran v borbi« — oddaja za otroke
RTV Ljubljana
19.30 »Noč pod šotorom«
RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 S kamerom po svetu Italija
21.05 »Gospod srednjih let« — zabavno glasbena revija
RTV Ljubljana
20.30 Tedenski športni pregled
20.45 »Christofor Columbus«
RTV Zagreb
22.45 Poročila

NEDELJA — 21. julija

RTV Zagreb
10.00 Kmetijska oddaja
Evrovizija
14.00 Tekmovanje v atletiki
RTV Ljubljana
19.30 TV obzornik
RTV Beograd
19.45 Turistične razglednice
20.00 TV dnevnik

12.25 Domači napevi izpod Pohorja
14.05 Iz jugoslovenskih oper
15.15 Zabavna glasba
15.40 Slovo brigadirke
16.00 Vsak dan za vas
17.05 Sovjetski violinisti
18.00 Aktualnosti doma in svetu
18.10 Turistična oddaja
19.05 Glasbene razglednice
20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov

kino

Kranj »CENTER«
20. julija francoski CS film OKUS NASILJA ob 18. uri, premiera jugoslovenskega filma SASA ob 22. uri
21. julija amer. barv. film TEROR BARBAROV ob 18. uri, nemški barv. film JAZ NISEM KAZANOVA ob 20. uri
22. julija ital. barv. film ZLATI KADILAK ob 16. uri, francoski film OBRAČUN PRI 2-NAH ob 18. uri, premiera nem. barv. filma JAZ NISEM KAZANOVA ob 22. uri
23. julija amer. barv. film DEYVI KROKET IN PIRATI ob 18. uri, nemški barv. film JAZ NISEM KAZANOVA ob 18. uri, domaći film SASA ob 20. uri
24. julija ital. barv. film ZLATI KADILAK ob 16. uri, francoski film OBRAČUN PRI 2-NAH ob 18. uri, premiera nem. barv. filma JAZ NISEM KAZANOVA ob 22. uri
25. julija amer. barv. film DEYVI KROKET IN PIRATI ob 18. uri, nemški barv. film JAZ NISEM KAZANOVA ob 18. uri, domaći film SASA ob 20. uri

Dovje
20. julija ruski film IVA-NOVO OTROSTVO
21. julija francoski film PO-TEPENCI

Koroška Bela

20. julija italijanski barvni CS film OSVAJAC MARA-CILO

21. julija madžarski film MAJSKE SLANE
22. julija francoski film ZA-UPNIK TEH 2ENA ob 20. uri

Kranjska gora
20. julija madžarski film MAJSKE SLANE
21. julija italijanski barvni CS film OSVAJAC MARA-CILO ob 20. uri

22. julija jugoslovanski film SASA ob 20. uri
23. julija amer. barv. film OSAMLIJENI MASCEVALEC ob 20. uri

24. julija ital. barv. film TEROR BARBAROV ob 20. uri
25. julija amer. barv. film DEYVI KROKET IN PIRATI ob 20. uri

Kranj »STORIČ«
20. julija japon. film PRI-STANISCE ZADOVOLJSTVA ob 18. uri, ital. VV film AVANTURA ob 20. uri

21. julija francoski film ZLATI KADILAK ob 16. uri, francoski film OSVAJAC MARA-CILO ob 18. uri, ital. VV film AVANTURA ob 20. uri

22. julija amer. barv. film JAZ NISEM KAZANOVA ob 14. uri, ital. VV film AVANTURA ob 16. uri, francoski film ZAUPNIK TEH 2ENA ob 20. uri

Kropa
20. julija francoski film LOPOVI VELIKEGA SRCA ob 20. uri
21. julija amer. film HUDEC UCENEC ob 17. in 20. uri

22. julija italijanski film NOC V RIMU ob 20. in 17. uri
25. julija madžarski film POD RANGOM ob 20. uri

Ljubno

20. julija italijanski barvni film VOJNA IN MIR II. del ob 20. uri

21. julija amer. barv. film PONOSNI UPORNIK ob 16. uri

24. julija jugoslovanski film SASA ob 20. uri

Cerkje »KRAVEC«
20. julija nem. barv. film JAZ NISEM KAZANOVA ob 20. uri

21. julija francoski CS film OKUS NASILJA ob 17. in 20. uri

Naklo

21. julija nemški barv. film CRNI BLISK ob 18. in 20. uri
22. julija francoski barv. film SLEPI POTNIK ob 18. in 20. uri

Radovljica

20. julija amer. CS film SALAMON IN KRALJICA SABA ob 20. uri
20. julija francoski CS film STRELJAJTE NA PIANISTA ob 18. uri

21. julija amer. CS film SALAMON IN KRALJICA SABA ob 15.30 in 20. uri

22. julija francoski CS film STRELJAJTE NA PIANISTA ob 18. uri

Jesenice »RADIO«
20. do 22. julija angleški film OBOROZENO RO-PANJE

23. do 24. julija madžarski film MAJSKE SLANE
25. do 26. julija italijanski film UBIJAVEC

Jesenice »PLAV2«

20. do 21. julija francoski film ZAUPNIK TEH 2ENA ob 18. uri

22. julija jugoslovanski film IGRE NA SKELAH ob 18. in 20. uri

23. julija francoski film GREH MLADOSTI ob 20. uri

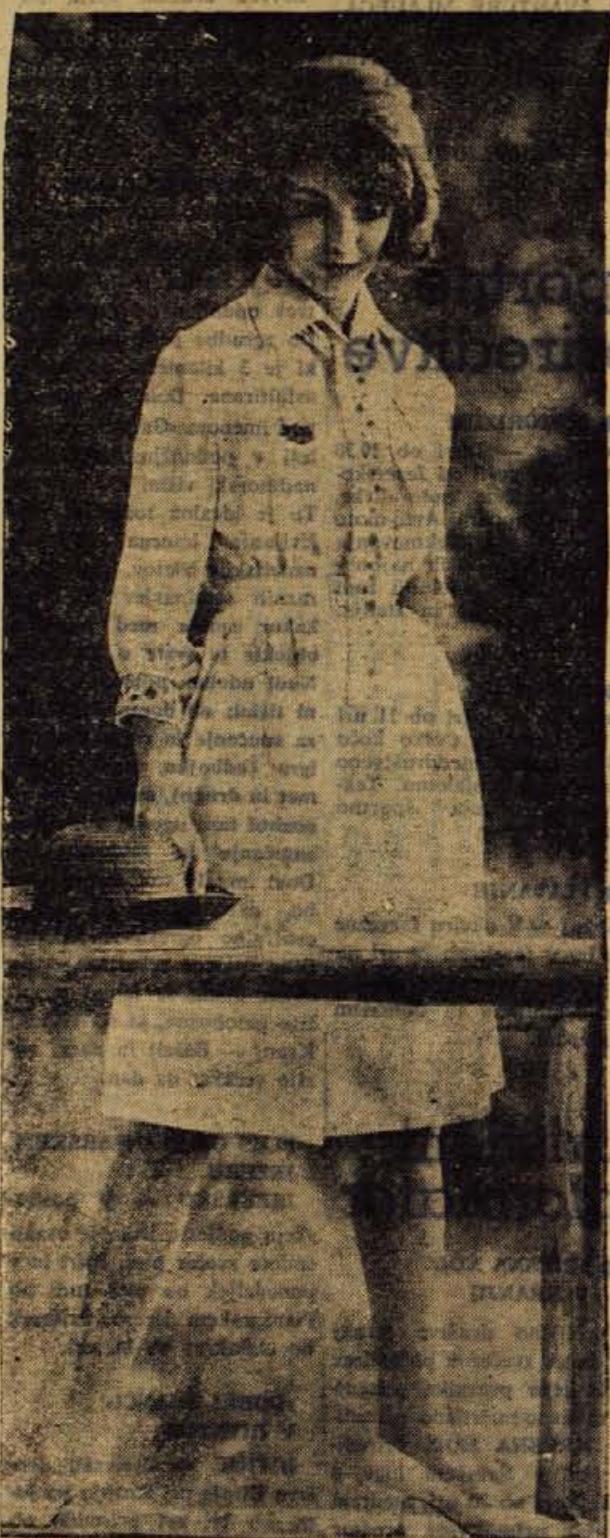
25. do 26. julija madžarski film MAJSKE SLANE USODE ob 20. uri

OTVORITEV LOVSKIE KOCE

Lovska družina Selca bo jutri ob 10. uri odprla lovsko kočo na Rastovki na Jelovici. Po otvoriti kočo bo zabava. Dohod je možen tudi z avtomobili.

POČITNISKI DOM »RADE KONCAR«

Počitniški dom »Rade Koncar« v Bašlju je 10 kilometrov oddaljen od Predvorja. Do zgradbe pelje lepa cesta, ki je 3 kilometre do Bašlja asfaltirana. Dom je poznan pod imenom »Gamsov raj« in lež

Mladostno poletno obleko poživlja vezenje, ki je na manšetah in kravati. Zvončasto krilo je rahlo nabrano

Modne zanimivosti

Cepav kar noče biti res pravih vročih poletnih dni, smo verjetno pomislile, kakšna obleka bi bila tedaj najbolj prikladna.

Res je, da je elegantno oblačilo enobravno in da je toliko opevana bela barva dobita precej privržencev, vendar je tudi res, da je zelo mladostna in prikupna živopisana poletna obleka. Dannam je kar precejšnja možnost v izbiri rožastega, piklastega in križastega blaga. Pri nakupu tega pomislimo na barvo las, oči in upoštevajmo tudi v poletju bolj zagoreloolt. Posebno lepo nam bodo pristojali modro-

Obleka v vročih dneh

Cepav kar noče biti res pravih vročih poletnih dni, smo verjetno pomislile, kakšna obleka bi bila tedaj najbolj prikladna.

Res je, da je elegantno oblačilo enobravno in da je toliko opevana bela barva dobita precej privržencev, vendar je tudi res, da je zelo mladostna in prikupna živopisana poletna obleka. Dannam je kar precejšnja možnost v izbiri rožastega, piklastega in križastega blaga. Pri nakupu tega pomislimo na barvo las, oči in upoštevajmo tudi v poletju bolj zagoreloolt. Posebno lepo nam bodo pristojali modro-

zeleni in sivi barvni odtenki. Med barvami, ki prihajajo v poštev, so kombinacije rumene z zeleno, modro in rdečo ter rožnato s črno, temno modro in zeleno. Seveda že nekaj poletij priljubljena in elegantna kombinacija črno-bela se vedno prišla v pozabovo. Če se pa bolj navdušujete za enobarvno blago, vam tega niti ne brani moda niti naša tekstilna industrija. Predvsem pri platinem blagu imamo na

razpolago lestvico lepih pastelnih tonov. Poletne obleke so skoraj vse brez rokave, če imajo pa rokave, je obleka krojena v strogem sračjem stilu. Ko je na morju neznosno vroče, se bomo dobro počutile v obleki krojeni v kroju vreče. Mlajše žene si lahko privoščijo tudi modne stranske razporke. Prednost te obleke je prav gotovo v tem, da nas nikjer ne veže in nam je torej manj vroče. Seveda so obleke lahko krojene po telesu in so potem takem oprijete.

Obleke iz sifona, prav svile ali organidija za popoldanske in večerne priložnosti so malce drugačnega kroja. Krilo je lahko bogato nabrano, plisirano ali nagubano. Ovratniki so v obliki pentlige, jaboja; z večjim ali manjšim izrezom.

Mali nasveti

Madeži črnila na platnenih tkaninah

Madeži črnila na platnenih tkaninah posujemo s kristalčki citronove kislino in jih polijemo z vrelo vodo. Lahko jih tudi namečimo v neprekuhane mleku. Potem blago dobro izperemo v hladni vodi.

Madeži črnila na volnenih tkaninah

Madeži črnila iz volnenih blag in iz volne odstranimo s čistim gliceronom izperemo z mlačno mlinico.

Čiščenje povrtnine

Kadar čistimo povrtnino ali lupimo krompir, položimo na mizo star časopis. Ko končamo, ga zganemo in miza je spet čista.

Čiščenje oči

Okna čistimo namesto s krpo raje z zmečkanim časopisnim papirjem.

Lipa

V teh dneh si lahko nabremo lipovega cvetja. Poznamo zdravilni učinek lipovega čaja (zlasti, če mu dodamo člico medu). Kdor ga redno piše, temu se ni treba batiti vnetja pljuč ali sapnikov. Zdravnik ga priporočajo zoper ledvične kamne, za pomirjanje živev in za potencije. Lipov čaj lahko uporabljamo za kopel, zdravilce snovi pronicajo v telo skozi pore, smemo ga pa uporabljati tudi za klistir.

Čebula

Kadar rumenimo čebulo v ponvi, prihramimo precej masti, če vsajemo narezano čebulo najprej v ponev brez masti, jo na majhnem plamenu nekaj časa dušimo v lastnem soku in šele nato dodamo malo masti.

Mali filmski vrtljak

Francija

Jeanne Moreau zopet snema z Louisom Malleom (Dvigalo za moreščo, Ljubimca). V filmu »Vešča« igra uživavko mamil ob Mauriceu Ronetu. Malle snema svoj novi film v tajnosti in za notranje posnetke ne uporablja ateljejev,

Atlantik, se vozil skozi praznili s taksijem in z barko skozi pragozdove ter preživel vrsto nevarnosti — vse v filmu »Človek iz Ria« novovalovskega režiserja Philippa de Broce (Igre ljubezni). Seveda bo vse to doživel zaradi zaročenke Françoise Dorléac, ki sta mu jo ugrnila dva lopova!

Priljubljena Dany Robin se je odločila, da se bo posvetila karakternim vlogam — verjetno zaradi vedno močnejše konkurenčne mlajših teknic, ki so vsak dan številnejše. Za začetek svoje nove kariere si ji izbrala vlogo materje v filmu »Kako ste našli mojo sestro?«

Martine Carol, ki se je po zatonu svoje slave umaknila na Havaje, se namerava vrneti v Pariz, da bi nastopila v glasbenem filmu režiserja Pierra Mondyja »Kako uspeš brez truda«.

Popevkar Johnny Halliday je posnel svoj prvi film — francosko kavbojko »Odkod prihajaš, Johnny?« režiserja Noëla Howarda.

Jean-Paul Belmondo bo v treh dneh preletel južni

Film

ampak stanovanja svojih prijateljev.

Popevkar Johnny Halliday je posnel svoj prvi film — francosko kavbojko »Odkod prihajaš, Johnny?« režiserja Noëla Howarda.

Jean-Paul Belmondo bo v treh dneh preletel južni

Brigitte Bardot bo oktobra posnela v Londonu policijski film »Cudovita prisma«. Režiral bo Eduardo Molinari, njen soigravec pa ne bo nikje drug kot Anthony Perkins!

Nesrečnega »Marca Pola«, ki sta ga začela snemati režiser Christiane Jaque in igravec Alain Delon za producenta Raoula Lévyja (snemali so tudi pri nas), bosta predvidoma nadaljevala (in, upajmo, da tudi končala) režiser Denys de la Patellière (Velike družine, Taksi za Tobruk) in igravec Horst Buchholz.

Italija

Znan producent Carlo Ponti je odkupil avtorske pravice za snemanje filma po romanu Borisa Pasternaka »Doktor Živago«. Glavno vlogo bo baje zaupal Burtu Lancastru, pravijo pa, da namerava dati vlogo tudi svoji ženi Sophia Loren. Zunanje prizore bo posnel pri nas ali pa v Sovjetski zvezri.

Anglija

Petula Clark, ki je posnela na otoku že 25 filmov, bo jeseni nastopila tudi v svojem prvem francoskem filmu. To bo film »Na nož«, v katerem bo njen partner Daniel Ivernel in za katerega bo Petula napisala tudi vso glasbo. Toda njena največja želja bo ostala še naprej neizpolnjena: igrati skupaj z Belmondom v filmu režiserja Elle Kazan.

Združene države Amerike

Arthur Penn, režiser »Čudodelke«, bo posnel film »Vlak« z Burtonom Lancastrom v glavni vlogi. Zgodba tega filma govorja o znamenju ropu francoskih umetnikov leta 1944, ko so

Nadja Tiller, priljubljena nemška igravka, je nastopila v naslovni vlogi nove verzije filma »Lulu«

Nemci odpeljali iz Francije poln vlak dragocenih umetniških del.

Sovjetska zveza

Sovjetski in češki filmski delavci so posneli zanimivo biografsko komedijo o znanem češkem satiriku Jaroslavu Hašku.

Očetu Clark, ki je posnela na otoku že 25 filmov, bo jeseni nastopila tudi v svojem prvem francoskem filmu. To bo film »Na nož«, v katerem bo njen partner Daniel Ivernel in za katerega bo Petula napisala tudi vso glasbo. Toda njena največja želja bo ostala še naprej neizpolnjena: igrati skupaj z Belmondom v filmu režiserja Elle Kazan.

ceva, ki je za svojo vlogo v »Stavi za dekleta« dobila lastni v Mar del Plati nagrado za igro in vzdevek »sovjetska Mary Pickford«, je nastopila v filmu »Kraljica bencinske črpalnice« režiserjev Alekseja Mišurina in Nikolaja Litusa.

Doma

V nadaljevanju našega priljubljenega mladinskog filma »Kekec«, ki ga v barvah snema v Trenti in Logu pod Mangartom režiser Jože Gale po scenariju Janeza Ribiča, igrajo glavne vloge Velimir Gjurin — Kekec, Martin Melle — Rožle in Blanka Florjan — Mojca. Razen njih nastopajo še Ruša Bojčeva, Bert Sotlar, Marija Goršičeva in Stane Sever. Naslovne vloge Velimir Gjurin stoji tokrat že šestič pred filmskimi kamerami — nastopil je namreč že v filmih »Veselica«, »Ti loviš«, »Romanca o solzi«, »Iskanje zmaja« in v koprodukcijskem filmu »Sam proti Rimu«.

Dobri vojak Svejk — Rudolf Hrušinsky in Jaroslav Hašek — Jozef Abrham v sovjetski biografski komediji »Dolga cesta«, ki na zanimiv način prikazuje del Haškovega življenja

»SASA«, režijski debut Radenka Ostojića je svojevrstna zgodba iz narodnoosvobodilne borbe, ki pripoveduje o treh fantih v vojni. V filmu, ki je dobil v Puli vrsto nagrad, igrajo Predrag Čeramilac, Ratko Miletic in Kole Angelovski ter Dušica Žegarac in Rade Marković.

»OSVAJAVEC MARACAIBA« je italijansko-španski spektakel o gusarskih pustolovščinah, ki nas niti v poletni vročini ne more razveseliti. Režiral je Jean Martin, igrajo pa Hans von Borsody, Brigitte Corey in Helga Line.

Vsi gostje Ugovega bara so poslušali Giuseppe.

Pečar je izpel grappo in spet vzdrhtel. Ugo je molča porinil preden kozarec redečega vina.

»Pregledal sem obod. Pri tem rečeh bi moral zacementirati le temelj z ražnjem, obod pa posaditi nanj in ga lepo uravnat, tako da bi ga bilo moč sneti ob vsakem času. Toda večina počenja narobe in namaže cement tudi krog spodnjega roba. Sušmarji! Za trenutek je zagrenjen umolknil, pa nadaljeval: »Tako sem torek začel razbijati cementni oklep. Prior je odšel, vstopilo pa je nekaj menihov, ki so gledali, kako delam, in zato nisem mogel nagnati mačka, ki je kar ponorel in hotel splezati po gladkem železnom obodu. Velik je bil kakor pes...«

»... in debel kakor prasec,« ga je prekinil Ugo. »Najbrž je bil masten kakor vsi debeli, kopljeni samostanski mački.«

»Ni,« je dejal Giuseppe, »ni bil debel. In prav zanesljivo ni bil kopljen. Ves mišičast je bil, takšen kot srednje velik pes, in nenadoma sem se ga zbal. Pogledal sem ga in ko sem videl njegov obraz in mišice, sem spoznal, da bi ga ne mogel prepoditi. Tedaj sem opazil, da je ob meni stal spet pater prior, čeravno sem videl le njegove noge, kajti klečal sem pod prečko v kamnu in slišal, kako je dejal: 'Le kaj je živali?' 'Morda je zavohala miši', sem slišal enega menihov. Zarezati sem se moral, spodaj, v kamnu, in hotel spregovoriti, pa me je prior prehitel. 'Nesmisel,' je rekel 'kadar maček vola miši, je prav tisto.' Pomislil sem, da ni le učen gospod, temveč moški, ki res nekaj zna. Človek je lahko zelo učen pa vendar ne ve, kako se vede maček, kadar najde mišjo luknjo.«

»Nadaljuj!« je dejal Ugo. »Saj že vemo, da je bil sam ljubi bog.«

»Kmalu sem razbil cementni obroč in vstal, da bi dvignil obod, vendar ni bilo enostavno, kajti bil je težak, železo je zarjavelo in tako je trajalo lep čas, dokler ga nisem razmajal. Ves čas je rumena zverina stala zraven mene, stala, pravim, ker ni sedela kot navaden maček, ki karkoli pričakuje, temveč stala na zadnjih nogah, in videl sem, da je pokazala kremlje. Enega izmed menihov sem poprosil, naj mi pomaga odrinuti obod, in ko sva ga pograbila in začela potiskati, sem slednjič moral brčniti mačka, ker se ni hotel umakniti izpod nog. Odletel je nekaj metrov v dvorano, puhaje vstal in me pogledal, ko da bo planil vame.« Giuseppe Rossi je postal. »Mislim, da bi raje ne pripovedoval dalje,« je rekel. »Preveč neokusno je.«

»Tukaj smo vse nežne čudi,« je rekel Ugo in pogledal moške, ki so stali pred barsko mizo. »In posebno všeč nam je, če kdo utihne sredi pripovedovanja.«

»Potegni že vendar truplo izza kaminal!« je rekel Babio. »Na vse smo pripravljeni.«

»Trupla ni bilo,« je rekel Giuseppe. »Z menihom sva torek odrinila obod in tako sem videl, da je zračni jašek popolnoma zamašen. Skoči kamin ni moglo vleči, tako je bil zamašen. S slamo in drugo umazanijo. In opazil sem, da se v njem nekaj premika. Sprva nisem nicesar razpoznaš, kajti jašek je bil poln stare šare, kasneje pa sem zagledal nekaj šilastega in svetlega, kar se je premikal. Podganji gobec.«

Segel je po kozarcu z vinom, vendar ni pil, temveč ga je čez čas odložil na kositno ploščo, ki je prekrivala mizo.

»Malce sem se umaknil,« je nadaljeval, »in pravkar sem hotel povedati priorju, kaj sem opazil, ko je maček planil bliže. Kakor krogla je šinil proti zadnji steni kamina in menil sem, da bo z enim skokom v jašku, toda nenadoma se je zaustavil in se pod odprtino prizel k tlu, s trebuhom je ležal na podu, iztegnil sprednje šape in dvignil glavo, rep pa mu je štriel vodoravno od telesa. Ni se gainil in nemim, da smo menih, prior in jaz prav tako odreveneri, kajti pri vhodu v jašek se je pričakala podgana... podgana, pravim...«

Pečar je strmel v steno za Ugom in Fabio bi se ne čudil, ko bi se v njegovih zemicah pričakala podoba podgane, ki jo je videl.

»V mojem poklicu imamo večkrat opraviti s podganami,« je rekel Giuseppe. »V mojem poklicu in mestu, kakršno je naše. Vendar mi lahko verjamete, če povem, da v življenu se nisem videl takega primerka podgane. Stala je zgoraj, pri vhodu v svojo luknjo, in ga povsem zamašila. Se sanja se mi ne, kako je lahko zlezla

izza peči — kajti ponoči je morala vsekakor na prost. Vsekakor pa je stala tam zgornj in njen kožuh je bil bel, ne siv, umazano odvratne bele barve, rumeni maček pa je stal pod njo in mrčal. Medtem ko sam nisem mogel odmakniti pogleda, je prior dejal enemu izmed menihov: Bruno, prinesite lopato! Potem je pristavil: 'Zaprite vrata, ko boste odšli in potem, ko se boste vrnilii! Lahko povem, da se je vznesnil.«

»Zatem se je zgodilo vse prav naglo in lahko vam povem, da so črne meniške sutane poplosovale ob belih stenah refektorija, ko je podgana planila na tla. Tudi sam sem skočil, le oče prior je mirno obstal in to reč gledal. Podgana je sprva poskušala zbežati, toda maček ji je, kajpada, naglo zasadil kremlje v hrbet, in tedaj se je odločila in ga napadla. Druge izbire ni imela. Zdaj, ko je bila v dvorani, smo videli, kako je velika. Kajpada ni bila tako velika kakor maček, toda za podgano je bila nenavadno zajetna. Pošast, bila je umazana bela pošast, rejena in divja, in maček je bil prikazen, rumena, odvratna, mišičasta prikazen. Ste kdaj videli, kako podgana napade mačko?«

lopato k oknu in skozenj vrgel živali. Slišali smo pljusk, ko sta padli v vodo. Nihče ni pogledal skozi okno, le oče prior, potem pa se je znova obrnil, vrnil ocetu Bruno lopato in dejal: 'Izperite kril', drugim pa je rekel: 'Prinesite vedro in metlo, tako bomo naglo počistili refektorij', meni pa je rekel: 'Menite, da boste do večera lahko popravili kamin?' in dejal sem 'da' pa se takoj lotil dela, toda kmalu sem moral na strnišče, ker mi je šlo na blijuvanje.«

»Salute,« je rekel Ugo, »vsakdo dobi kozarec grappe. Kdo noče? Nihče ni rekel ne in Ugo je postavil kozarce po mizi.

»Prior je pravi mož,« je rekel Giuseppe, »ni samo učen, temveč tudi res nekaj ve, pa ne ločto: ve tudi, kaj mu je storiti. Edini med nami je bil, ki si je ogledal vso reč, pa vnaprej vedel, kaj je treba storiti, in je to tudi storil.«

»Skraika — moški, podoben ljubemu bogu. Tega ni treba vnovič poudarjati,« je rekel Ugo.

»Zdelo se vam bo smešno,« je rekel Giuseppe Rossi, pečar, »ko je stal takole mirno v dvorani, s prekrizanimi rokami; medtem ko sta zverini divjadi naokrog in smo skakali iz kota v kot, sem za trenutek pomislil: saj ni človek.«

Pozno ponoči se je Fabio z Giuseppom vrčal domov. Rossi je stanoval v bližini San Samuela, tako da sta kos poti hodila skupaj. Ob slovesu, pred vratu svoje delavnice, je pečar nedoma rekel: »Pa vendar je človek.«

»Priorja meniš?« je vprašal Fabio. Ne da bi počkal na odgovor, je pristavil: »Seveda je človek.«

»Dejal je nekaj prav čudnega,« je rekel Giuseppe. »Pri odhodu mi je dal roko in vprašal: 'Vam gre spet bolje?', in ko sem prikimal, je dejal obzavajanje: 'Nespametne živali!' Potem me je vprašal: 'Se vam ne zdi, da bi lahko bog dal živalim nekaj več razuma?'«

Fabio je začuden vzkliknil.

»Cudno vprašanje, kajne?« je rekel Giuseppe.

»Nenavadno za meniha,« je pritrdiril Fabio. »In vrh tega je videti kot resnično pobožen mož,« je rekel Giuseppe. »Nisem vedel, kaj bi naj odgovoril, pa tudi sam, tako se mi zdi, ni pričakoval odgovora. Toda zdaj, Fabio, se sprašujem, če je človek lahko pobožen, resnično pobožen, čeravno se mu božja dejanja ne zdijo vselej pravilna.«

Noč je bila takšna, kot so noči v Benetkah: tiha. Tih, vendar ne mrtva. Fabio je slišal pljuškanje vode v canalazzu pri mostiču blizu San Samuela.

»Ne vem,« je odgovoril.

Potem je odšel po Stradi nuovi do doma in proti jutru se mu je sanjalo, da je videl lažno raco, plavajočo na gladini lagune, eno tistih živali iz okatranjene in prebarvane ločike z leseno glavo, kakršne uporabljajo lovci na race, toda medtem ko takšne vabe plavajo mrtve na vodi, je raca v Fabiovih sanjah živila kot igrača: ko da bi imela v ločikovem telesu droben motor ali kolesje, je plavala po vodi in odričala pred premcem majhen razpenjen val. Zdaj je bilo v vodi videti večji vrtinec, zelenkast in bel je žvrkljal nad obrazom mrtvega, belolasega moža, ki ga je vlekla raca za seboj na olivno sivo gladino lagune, otrplje pesti so oklepale vrv, privezano k račenju telesu. V snu v neizmerni laguni je plula račja vaba in vlekla za seboj starčevo truplo; presenetljivo, kakšna moč je vlahki ptičji lutki, je še med prebujanjem premišljeval Fabio. Potem se je spomnil oceta in pomolil zanj. Razmišljal je, če naj mu zaželi, da bi umrl pri delu, toda zatem je zavrgel misel, kajti spomnil se je, kako bi mati trpela, če ne bi našli očetovega trupla, ker je laguna tako velika in bi severnik morda odplovil truplo mimo Punte Sabbioni in z oseko na odprtlo morje.

Sanje, ki nastanejo, če predolgo bedimo, je pomislil Fabio. Potem je dokončno sklenil, da bo obiskal Giulietto. Odšel je iz kavarne in, kajti ponoči, po Stradi nuovi, toda tokrat v nasprotni smeri, po hladnem belem zraku je prezebel šel mimo stojnic z ribami, oblekami in knjigami. Pri Teatru Malibran je zavil proti levu, v zmešnjavo ulic in mostov, ki je skrivala Calle del Caffetier, kjer je stanovala Giulietta.

A. A. BEG

Nihče mu ni odgovoril. Ugo je prenehal z večnim brisanjem kozarcev in vsi so s studom strmeli v bledi pečarjev obraz.

»Od spodaj prihajajo,« je dejal. »Tudi ta se je obrnila, se z nekaj gibi zalezla pod mačka in se zagrizla v njegov vrat. Maček je kakor blažen zdrvel nekajkrat po dvorani, vendar ni mogel otresti podgane z vratu in sprva mu je brznila kri z vratu kakor majhen vodomet, potem pa je le še kapljala in mačku ni preostalo drugo, kot da je podgani trgal s kremlji in zobni kožo z glave in hrbita. Mačja in podganja kri sta posvinjali vso dvorano. Nekaj menihov je prestrašeno kričalo.«

»Pohiti!« je dejal eden izmed Ugovih gostov, drugi pa je pristavil: »Takšnih podrobnosti nečemo slišati.«

»Posvaril sem vas,« je odvrnil Giuseppe. »Saj sem že pri koncu. Povedati moram le še o priorju. Le stežka bi se vzdržali, ko smo zaslišali korake s hodnika in je vstopil oče Bruno z lopato. Videl je, kaj se dogaja, in prestrašen obstal, toda oče prior je storil v nekaj korakih in mu vzel lopato z roke. Menil sem, da želi z lopato pobiti podgana, storil pa je vse kaj drugega. Lopato je potisnil pod živali, ki sta se borili sredi dvorane, zdaj že dokaj počasneje, zagrizeni druga v drugo, lopata je bila premajhna, da bi mogel dvigniti obe poblažnici zverini, vendar nista popustili in tako sta viseli na desni in levi z lopate, prva ogabno rumena, druga pa umazano bela, in obe sta bili okrvavljeni in prior nas je nenadoma nahrulil: 'Ne postajte vendar! Odprite okno!' Odprl sem eno velikih oken v refektoriju, prior pa je odnesel

BILO je v začetku decembra 1943. Pravkar se je vrnila iz Muške, s sestankom z obveščevalcem Martelom, ko je prišel Strnad in ji ukazal, naj izbere zanesljivo tovarišico in pride z njo točno ob osmih zvečer na križišče pod Medano. Tam jo bo čakal neki tovariš, ki je šele pred nedavnim prišel v njihovo enoto, a je drugače star in izkušen partizan. Povedal ji je geslo, vse drugo pa bo zvedela kasneje. Gre za neko posebno nalogu, ki naj bi jo pomagala uresničiti.

Izbrala je Tilico, zvečer pa sta se s kolesi odpeljali na določeno mesto. Prišli sta prezgodaj. Ura na zvoniku medanske cerkve je udarila šečetrt pred osmo.

Cakali sta. Cesta je bila prazna. Nobena senca se ni zganila v temi, nobenega koraka ni bilo slišati. Vse je bilo kakor izumrlo, le veter je česal trse na bližnjem močvirju in raznašal odpadlo listje po cestišču.

Miha Klinar

Obveščevanka

Nestrpno sta se ozirali v temo in prisluškivali, kdaj bo na medanskem zvoniku, ki se je četal v temo kakor stolpič majhne srednjeveške trdnjavice, udarilo osem.

Molčali sta. Večer je bil temen. Po nebu so plabutali oblaki kakor velike črne ptice, prikrivali zvezde in jih spet odkrivali. Ko je naposled ura vendarje odbila osmo, sta zaslišali tihe korake. Z nasprotno strani je pribajal človek. V temi sta lahko razločili samo to, da je velik. Ko je prišel bliže, sta mislili, da ni pravi in da bo šel mimo. Ni bil v uniformi. Bil je razglašen v oblečen v dežni plašč.

»Kam greš v nedeljo?«

»Ne vem. Morda v Gorico.«

»V kino?«

»Da.«

Tako sta se pogovarjali, da bi človek, ki je pribajal, mislil, da sta se srečali samo po naključju. Cakali sta, da bo šel mimo. A ni. Ustavil se je.

»Medana?« je rekel, kakor da bi vprašal, kje vodi pot v Medano.

Medana je bilo geslo. Bil je pravi. Bil je tisti, ki sta ga pričakovali.

»Muš,« je odgovorila Svetla in povedala drugi del gesla.

Neznanec se je oddahnil.

»No, potem sta pravi,« je rekel.

»Da, prišli sva, kakor mi je naročil Strnad.«

»Tako? Potem si ti tovarišica Svetla?«

»Da,« je rekla.

»In ti?«

»Soča,« je povedala Tilica svoje ilegalno ime. »Jaz sem Pire, se je potem predstavil tudi on, ne da bi jima segel v roko, nato pa jima dejal: »Vajina naloga je, da se odpeljeta v Krmin po zdravniku in ga pripeljeta sem.«

Partizanovo obnašanje in ton njegovega govora Svetli nista ugajala.

»Zdravnika?« je vprašala. »Je kdo ranjen?«

»Tvoje vprašanje je nepotrebno,« je rekel hladno.

»Nepotrebno?« je ugovarjala. »Morda ne veš, da je zdravnik, po katerega naju pošilja, zgrisen fašist, da je v novembrski hajki vodil Nemce, da je...«

»Ne vprašuj, kaj vem in česa ne vem,« jo je prekinil. »Tvoja dolžnost je, da ga pripelješ sem, kakor veš in znaš. Na primer: reci, da je v Medani nekdo, recimo župnik, nenadoma nevarno zbolel in da potrebuje takojšnjo zdravniško pomoč.«

»In ti si seveda prepričan, da se bo fašist takoj oblekel in se pripeljal sem.«

»Tvoja dolžnost je, da ga pripelješ.«

»Za roko ali ušesa?« je rekla izzivalno, ker ji ni ugajala partizanova ukazovalnost.

»Videti je, da naloge ne jemlješ resno, tovarišica,« je rekel z nespremenjenim hladnim glasom.

»Najprej moram vedeti, za kaj gre.«

»Zvedela bōš kasneje. Sicer pa lahko slutiš. Sama si rekla, da je zagrizen fašist.«

»Torej mu boste sodili?«

»Se ti smili?« jo je napak razumel. »Njemu se nasi niso smili.«

»Ne smili se mi. Toda bojim se, da ne bo hotel z menoj, da bo zaslutil, kam ga peljem.«

»To se pravi, da se bojiš.«

»Zakaj naj bi se bala?« je rekla užaljeno.

»Potem ne izgubljaj časa!«

»Gовориш ti vselej tako ukazovalno?«

»Mar govorim ukazovalno!« se je začudil.

»Seveda. Samo ukazuješ: Dolžnost! Pripelji, kakor veš in znaš! Tudi ko bi se hotel odpraviti na pot, misliš, da me bo povabil v avtomobil? In ko bi me, kako naj ga prisilim, da se bo ustavil prav tu.«

»Potem imaš tu revolver! Znaš ravnati z njim?«

»Znam,« je rekla.

Vzela je revolver in ga vtaknila v plašč.

»Naj ga kaznujeva sami?«

»Nel! Nikakor! Zasliti ga moramo, izvleči iz njega vse, kar ve. Na sumu ga imamo, da je

Ne da bi odgovoril, je segel v žep dežnega plašča, izvlekel okroglo žepno svetliko in posvetil.

»Višiš?« je pokazala na listek. »Po nisi verjet.«

»No, da,« je zamrmral. »Osmehil sem se. Drugič ne bom več neverni Tomaž... Zdaj si zares lahko huda name.«

Njegov glas ni bil več tak kakor na križišču pod Medano. Bil je toplejši, kakor da bi jo prosil, naj mu oprosti. Cutila je zadoščenje.

»Torej sva prišla zaman,« je rekel.

»Kakor višiš.«

»Zares, lahko bi ti verjet.«

»Morda je bilo tudi takó prav. Mi boš vsaj drugič bolj zaupal.«

»Da,« je rekel. »Zdaj nama ne kaže drugega, kakor da se vrneva.«

»Imava kolesi. Ne bo tako zelo daleč.«

»Smejali se mi bodo, ko bodo zvedeli, da ti nisem verjet.«

»Nihe ne bo zvedel.«

»Bodo. Sam jim bom povedal.«

Njegov šepet ji je postajal simpatičen. Prvi ten vtis, ki ga je napravil nanjo, se je začel spremenjati. Navezadnja le ni tako ohol in ukazovalen, kakor je sprva mislila.

On si je medtem odpel dežni plašč in si po pravil zaplenjeno nemško brzostrelko, ki jo je imel skrito pod plaščem, nato pa sta se odpreljala po isti cesti nazaj, le da je zdaj on vozil prvi. Vozila sta počasi, ker nista bila še daleč iz Krmina, ko sta se na cesti pred njima pojavili dve senci, kakor da bi pognali iz tal. Hotela sta peljati mimo, pa ju je zaustavil oster vzlik.

»Halt!«

Slišala je, da je Pire žaklet, nato pa zavrl in se ustavil. Tudi ona se je ustavila, prepirčana, da ne bo nikoli več videla doma in dočačih.

»Hände hoch!« je zasikal skozi temo, nato pa se je tik pred njima pričigala žepna svetilka in ju osvetila.

»Konec,« so se ji zganile ustnice in kolena so ji klecnila. Roke so ji postale nemočne, da jih ni mogla dvigniti. Tedaj, vse se je zgodilo v drobci sekunde, je tišino preparal rafal. Žepna svetilka, ki jima je svetila v obraz, je v loku odletela v travo ob cesti in tam obležala, hkrati pa se je v odjek rafala pomešalo dvoje krikov in z odjekom zamrlo.

»Poženi naprej!« je kriknil Pire.

Pognala je kolo, a se je kmalu ustavila in se ozrla. Videla je žepno svetilko, ki je še vedno ležala pričganata v travi in osvetljevala kos cestišča, kjer je ležalo dvoje trupel, in Pireta, ki se je sklonil nad trupli, takoj nato pa odskočil in se pognal k robu ceste, zgrabil žepno svetilko in jo ugasnil. Trajalo je precej dolgo (vsaj tako se ji je dozdevalo), da je pripeljal za njo in se začudil, ker ga je čakala. Toda začudenje je bilo sibkejše od zavesti zmage.

»Z enim samim rafalom sem pokosil oba,« je rekel.

»Jaz pa sem mislila, da naju bosta onadva,« je rekla.

»Ni manjkalo mnogo. Prav lahko bi naju, a sta se postavila predme tako neučinkoviti, kakor da bi bila rekruta. Imela sva srečo, dekle,« je rekel, njegov glas pa je bil še vedno vznemirjen. »Zdaj mi ni žal, ker sem bil neverni Tomaž... Tistega doktorja naj vzame vrag! Ga bomo že poiskali, ko se vrne. Potipaj samo ta plen!«

Sele tedaj je zagledala, da je imel na kolesu nekaj temnega.

»Vidiš? Puška! Odlična mavzerica! Sest deset nabojov! Revolver in, pomisl, strojnica, pravi šarec!«

Prav gotovo bi se nad zaplenjenim orožjem, ki ga partizani niso imeli nikoli preveč, še vdusiščala, a ju je zmotilo držanje motorjev, ki sta jih zaslišala.

»Poženi! Naglo poženi!« jo je priganjal.

Poganjala sta, kolikor sta mogla. Toda motorji so bili hitrejši. Za trenutek so sicer utihnil. Vedela sta, da so se ustavili pri ubitih Nemcih, takoj nato pa je svignila pod nebo raketa in se razpršila v velike bele jiske prav v trenutku, ko sta Svetla in Pire pripeljala do križišča, kjer se je začenjal južni pas močvirja.

Pire se je na razcestju nenadoma ustavil.

»Kaj je?« je vprašala, ko je zavrla tudi ona.

(Nadaljevanje na 12. strani)

KRIZANKA ST. 26

Križanka je magična, zato velja prva številka za opis vodoravno, druga pa za navpično.

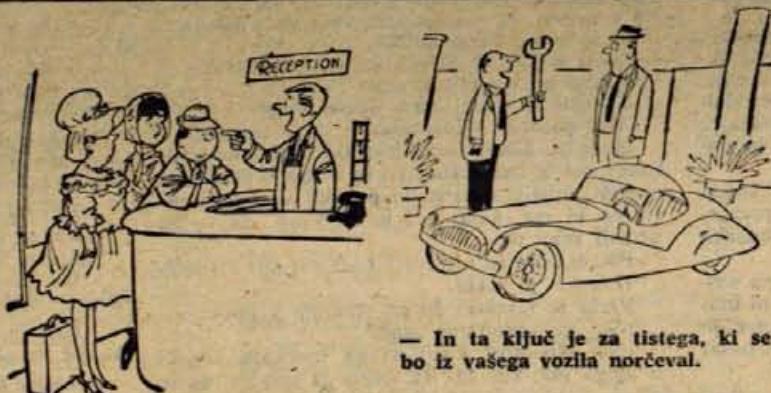
1., 1. znamenje v horoskopu, 7., 2. tesno se prilegajoča pletena obleka, 8., 3. vrsta tkanine, 9., 14. kratica na pismih, 10., 4. izvedenec, 12.

1	2	3	4	5	6
7					
8.				9	
10			11		
12		13			
14					
15					

5. kratica za ljudski odbor, 13., 11. arabski knez, 14., 9. močvirška ptica, 15., 6. ime številnih hotelov na jugu države.

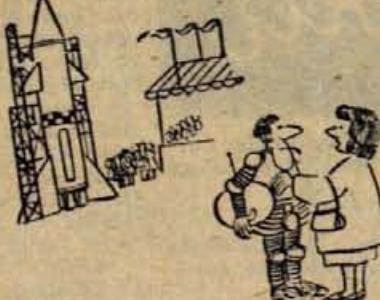
Rošitev križanke št. 25

Vodoravno: 1. okence, 7. kopri-va, 9. oči, 10. bit, 11. VA, 12. loto, 13. Taras, 14. krava, 16. lipa, 17. KR, 19. oče, 20. ara, 21. petelin, 23. Tahiti.

— In ta ključ je za tistega, ki se bo iz vašega vozila norčeval.

Gospa je bila že pred leti pri nas. Tako sem jo spoznal. Takšnega klobuka kot ga vedno nosi, ni mogoče pozabiti.

— Obljubil si mi, da spotoma ne boš šel nikamori!

— Ali ne pustite svoje žene sedeti?
— Sedeti bi jo moral pustiti že pred petnajstimi leti, ko še nisem bil poročen z njo. Zdaj je prepozno.

(Nadaljevanje z 11. strani)

»Dohiteli naju bodo,« je rekel in menil, da bi bilo najpametnejše, če se umakneta s ceste, se skrijeta v grmovju v bližini razpotja in spustita Nemce mimo.

S kolesi vred sta si naglo utrla pot med gosto grmičevje in se potajila. Napeto sta prisluškovala v temo. Ko sta zopet zaslišala motorje, je Pire pripravil za vsak primer zaplenjeno strojnicu, nato pa vprašal:

»Znaš streljati z brzostrelko?«

»Znam,« je odgovorila.

»Potem se jih nama ni treba batiti,« jo je hotel opogumiti in ji izročil brzostrelko. »Če se bodo ustavili in se nama bližali, bova streljala,« je rekel.

»Pa, saj ne gredo za nama,« je sklepala po drdranju motorjev.

Pire je prisluhnil.

Res, motorji so se oddaljevali v smeri proti Krminu.

Svetla mu je vrnila brzostrelko. Ko je z jermenom in vrvico pritrdir plen na kolo in ko sta bila potem zopet na cesti, ji je rekel:

»Nisem mislil, da si tako pogumna. S tabo bi še rad delal.«

Nato sta se odpeljala. Nekje pod Medano je Pire skril svoj plen, potem pa je vozil za njo.

Ustavila sta se pri Marini, kjer ju je čakala Tilica.

»No?« se je Tilica očitajoče zagledala v Piretove oči.

»Ne zameri, Soča...«

Pire se je opravičeval Tilici. Svetli se je to opravičevanje zdele odveč. Rada bi povedala o Piretovem dejanju, ki mu je bila priča, a jo je vso nenadoma prevzela Piretova moška lepota. Sele sedaj pri luči si ga je lahko natančno ogledala. Bil je visok, plavolas, popolnoma drugačen, kakor si ga je bila predstavljala v temi. Ko je ujela njegov pogled, jo je sprejetel sladek drget po vsem telesu.

»Kakšen fant!« je v njej zagorelo občudovanje.

»Kakšno dekle!« jo je občudoval tudi on. Bila je lepo dekle, prava lepota, na kakršno le redko naletiš celo tu v Brdih, kjer lepih dekle ne primanjkuje. Ne more si misliti, da vidi

pred seboj tisto dekle, s katero sta se poprej ob srečanju malo da ne sprekla. Vso drugačno si je zamišljal v temi, čeprav je že tedaj opazil, da ima čudovito postavo. Toda njen obraz si je predstavljal mnogo manj nežen, mnogo manj žensko lep.

»Da si pogumna, sem spoznal med potjo. Zdaj pa sem videl, da si tudi lepa, kakrsne še nisem srečal,« je rekel, ko so se poslovili od Marine in se je Tilica odpeljala naprej.

Hvaležna mu je bila za te besede. Tudi ona bi mu najraje rekla nekaj podobnega, a je samo povesila oči in zardela. K sreči sta stala v temi, da ni opazil ognja na njenih licih.

»Pozno je že. Iti moram,« se je hotela posloviti.

»Nikar! Samo trenutek še postoj,« jo je prosil in jo prizel k sebi.

Ni se branila, saj je tudi ona hrpenela, da bi jo objel. Ko pa jo je hotel poljubiti, jo je prešinilo, da si bo, če se mu bo že prvi večer pustila poljubljati navsezadnje mislil o njej, da spada v ono vrsto deklet, ki se v moškem objemu ne znajo obvladati in ki se zlahka prepuste skoro vsakomur, ki si jih poželi. Ta posmislek ji je za trenutek ohladil slo. Odmaknila mu je ustnice in se mu izmikala, on pa jo je vse krepkeje stiskal k sebi in z ustnicami iskal njenih, dokler jih ni našel. Jez njenih privzogenih predskodov o spodobnosti se je porušil in prepustila bi se mu vsa, da njegov objem zradi njenega navideznega odpora nenadoma ni popustil. Zdaj ni mogla drugače, kakor da se mu je izvila, zgrabila kolo in pognala.

»Svetla!« je kakor komaj slišen odmev slišala za seboj.

O, kako rada bi se vrnila!

Pa se ni. Odpeljala se je domov, legla, a ni mogla zaspasti.

Zakaj se ni vrnila, jí je bilo žal. Bogve, ali jo bo hotel še kdaj poljubiti? Začutila je bolečino, ki je doslej ni poznala.

»Ne, ne! Če me ljubi, me bo zopet poiskal!«

V bolečem trenju dvomov in upanj je ugibala o svoji usodi. Ničesar ni mogla uganiti. Vedela je samo to, da je bil minuli večer zanj osoden in da prvič resnično ljubi ...

(Odlomek iz romana »Dan ognjene groze«)

HOROSKOP

Velja od 20. do 27. julija 1963

OVEN (21. 3. do 20. 4.)

Nekdo bi te rad pri nadrejih osmešil, a dokažeš svojo nedolžnost in zavežeš spomine

BIK (21. 4. do 20. 5.)

Neko »kuhanje« za tvojim hrbitom ni bilo povsem uspešno. Precej energije bo treba, da postaviš zadevo na normalen tir. Slovo ti ne bo prav pri srcu. Obisk sorodnika iz dalekoga kraja te spravi v dobro voljo.

DVOJČKA (21. 5. do 20. 6.)

Odkrišaš se nekega razmerja, ki te pričenja težiti. Caka te prilika, za katero je bilo pretočenih že nekaj solza. Usmeri vse napore k istemu smotru, uspeh bo zagotovljen.

RAK (21. 6. do 22. 7.)

Ne bi bilo napak, če bi se odločnje zavzel za izpolnjevanje poslovnih obveznosti. Presenečenja z darilom zlepata ne pozabiš. Čeprav nenapovedan, te sprejmejo z odprtimi rokami. Delo doma te bolj izčrpa, kot je bilo predvideno.

LEV (23. 7. do 22. 8.)

Nepričakovana, sicer prijetna sobotna doživetja so ti ostala v takem spominu, da vzbujaš vtis sanja. Proti čas izrabi izključno za počitek. Ne razmišljaj, da se izogneš glavobolu.

DEVICA (23. 8. do 22. 9.)

Tvoje čudno obnašanje bodo intriganti spretno izkoristili. Koketiraš na nepravem mestu, da se komaj izognes hipni ljubezni. Tisti se še vrne z majhnim škandalom.

TEHTNICA (23. 9. do 22. 10.)

Podopustno varčevanje bo trajalo dlje, kot je bilo planirano. Cimprej odpri žiro račun in začni s kakršnim kolik delom. Zvestoba ti je še edina uteha.

SKORPIJON (23. 10. do 22. 11.)

Končno »družinski svet le sprejme tvoje predloge, vendar bo večina bremena na tvojih ramah. Zaradi razkošnega dopusta se do jeseni zabavaš ob radiju.

STRELEC (23. 11. do 22. 12.)

Neko pismo te nadvise presneti, da pozabiš na sestanek z ljubkim. S prijatelji se odločiš za štetje kozarcev, kar naslednji dan obžaluješ.

KOZOROG (23. 12. do 20. 1.)

Po dolgem času slišiš resnico, pa ti bo neročno, ko se raznežiš na nepravem kraju. Zadoščenje v nežinem objemu.

VODNAR (21. 9. do 19. 10.)

Muhaste dopustne želje, vendar pazi na proračun, zakaj s honarjem se je nekaj zataknilo. V enem dnevu te ploha dvakrat ujame. Med vedrenjem spoznaš prijetno bitje. Varuj se prepiha.

RIBI (20. 2. do 23. 3.)

Cas je, da dragi osebi odkrito poveš svoje načrte, in to brez sramu. Plačilo za prizadevnost bo sčasoma večje, kot bi sicer prišlo samo po sebi. Poljub v večernem hladu zna biti usoden.